

Veehouders bijten in het stof

Stofbelasting in varkens- en pluimveestallen kan luchtwegproblemen bij veehouders en hun medewerkers veroorzaken. Longarts Jos Rooijackers schat het percentage varkenshouders met longklachten op zo'n 25 procent. Wat kan deze longarts voor veehouders betekenen?

FRANK DE VRIES

Longarts Jos Rooijackers is verbonden aan het NKAL oftewel het Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Longaandoeningen. Gevestigd op het terrein van de faculteit Diergeneeskunde in Utrecht, ziet longarts Rooijackers zijn centrum als een 'miniziekenhuisje'. En inderdaad, met grote regelmaat komen mensen op zijn spreekuur met klachten aan de luchtwegen, vaak gerelateerd aan hun werkzaamheden. Het centrum heeft als hoofddoel de zorg van werknemers met

Rooijackers is een pleitbezorger voor een dergelijk model voor varkenshouders, pluimveehouders en hun medewerkers op te zetten, maar deze beroepsgroep 'wil er nog niet aan', aldus de longarts. "Vermoedelijk is men er niet voor omdat het een wat macho wereld is van mensen die klagen zeker niet tot hun beroep hebben gemaakt."

Onderzoek

Rooijackers ziet, ondanks het feit dat veehouders niet graag aankloppen bij artsen, jaarlijks zo'n tien varkenshouders op zijn spreekuur, en recent klopten ook twee dierenartsen bij hem aan. Deze mensen zijn naar het NKAL verwezen via een longarts werkzaam in een ziekenhuis of via een inkomensverzekeraar, weet Rooijackers. Zijn patiënten komen vaak met klachten als astma en hoesten binnen. "Het onderscheid tussen stoflongen veroorzaakt door stevig roken of door het werken in een stoffige omgeving is lastig te maken." Vaak gaan zowel roken als klachten door het werken in een stoffige omgeving gepaard met zogenaamde COPD-klachten, een verzamelnaam voor longklachten." Om de symptomen van een veehouder nog beter te begrijpen, gaan de longarts of zijn arbeidshygiënist ook wel op locatie kijken wat er nu precies speelt in die betreffende stal. Voor het medische team van Rooijackers is bij het zien van een patiënt en zijn symptomen de belangrijkste vraag of er een causaal verband bestaat tussen de luchtwegklachten en het werk dat die persoon verricht. Allereerst wordt medische informatie over de patiënt verzameld en vervolgens wordt een volledig medisch onderzoek gedaan, waarna een diagnose wordt gesteld. Voor het

onderzoek is het zogeheten longfunctie-onderzoek een belangrijk onderdeel. Bij een longfunctietest ademt de patiënt, gezeten in een soort telefooncel, via een mondstuk dat is verbonden met een longfunctie-apparaat. Zowel de longinhoud als de weerstand van de luchtwegen worden gemeten. Vervolgens wordt een stofje in een oplopende dosering ingeademd en opnieuw gemeten wat de longinhoud en luchtweerstand zijn. Zo kan zichtbaar worden gemaakt of een patiënt gevoelige luchtwegen heeft. Alle onderzoeksgegevens die dit longonderzoek oplevert worden vergeleken met een normaalwaarde: een gemiddelde van een grote groep mensen met eenzelfde leeftijd, lengte en geslacht als de patiënt. Zo komen afwijkingen van de longen en de luchtwegen van de patiënt aan het licht.

Rooijackers weet vanuit de internationale literatuur dat een kwart van de varkenshouders chronische luchtwegklachten heeft die gerelateerd zijn aan het werken in

een varkensstal. Waarom hebben niet alle varkenshouders er last van? Rooijackers: "Het is net als met roken, sommigen mensen worden al rokende negentig jaar oud, terwijl anderen op jonge leeftijd aan longkanker sterven. Het hangt samen met aanleg voor de ziekte en je erfelijke eigenschappen die maken dat je er wel of niet tegen kunt."

Preventie

Rooijackers ziet zeker mogelijkheden in de preventiesfeer. "De luchtwassers die de overheid nu verplicht heeft gesteld, zijn natuurlijk mooi voor de omgeving. Maar voor de mensen die in de stal werken doen ze niks." De longarts ziet de luchtwasser daarom meer als een 'end-of-pipe'-oplossing, een oplossing als het kwaad eigenlijk al is geschied. Hij hoopt dat de overheid meer geld steekt in innovaties om juist steen in stallen te voorkomen. "Ik ben wel onder de indruk van films over veiligheid die arbeiders in de industrie te zien krijgen.

Dat helpt zeker in de bewustwording van gevaren als het werken in een stoffige omgeving. Zoiets zou eigenlijk ook gemaakt moeten worden voor varkenshouders, pluimveehouders en hun medewerkers." De hamvraag is of de vaststelling van de longarts dat een veehouder stofgerelateerde longklachten heeft, betekent dat de betreffende boer zijn carrière in de stal verder wel kan vergeten. "Nee hoor", beaamt Rooijackers, "vaak zien we een milde ziektevorm die je met aanpassingen wel de baas kunt. We vragen ons altijd wel af wat de klachten voor effect hebben op de kwaliteit van leven. Als die kwaliteit echt slecht wordt, moet je je afvragen of een carrière als boer nog wel verstandig is." "Met aanpassingen als een adequate adembescherming tijdens het werk in de stal en een correcte omgang met mest en schoonmaakwerkzaamheden kan in de preventieve sfeer een deel van het 'stofleed' worden verminderd", besluit Rooijackers. §

Kwart van de varkenshouders heeft longklachten.

een arbeidsgerelateerde longaandoening te verbeteren en is gehuisvest in hetzelfde complex als het IRAS, een instituut voor de wetenschap van risico analyses, waar het nauw mee samenwerkt.

Varkenspoli

Vele beroepen brengen een risico met zich mee van longaandoeningen, vertelt Rooijackers. Bekend zijn de broodbakkers en de bouwvakkers met longklachten vanwege hun werk in een stoffige omgeving. Het bakkersgilde heeft zich inmiddels maar al te goed gerealiseerd dat het beroep van bakker kans geeft op een meelallergie met longaandoeningen als gevolg. Daarom is er samen met het NKAL een zogeheten bakkerspoli opgezet: bakkers die zich laten onderzoeken door Rooijackers en zijn medewerkers op mogelijke allergieën door het langdurig werken in een stoffige omgeving.

Longarts Jos Rooijackers (in de meetcel) en longfunctie-analiste Bernadette Aalders.

FOTO: FRANK DE VRIES

